

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, TEOLOGICKÁ FAKULTA

Posudek oponenta bakalářské práce:

Důležitost laskavého přístupu v péči o seniory

Autor: Petr Černý, SCHP

Autor předkládá bakalářskou práci, ve které si klade tři cíle: popsat stárnutí a stáří, popsat tzv. laskavý přístup a popsat tento laskavý přístup v sociální práci, v kontextu psychoterapie a zdůraznit jeho důležitost v péči o seniory. Jedná se tedy o práci teoretickou, která má ambice přinést v syntézu základní principy tzv. sociální nebo diakonické teologie s principy sociální práce a psychoterapie. Přes velmi pečlivé zpracování a zjevné – oponentem pozitivně hodnocené – osobní zaujetí autora zvoleným tématem, se tento – v úvodu nevyjádřený, ale evidentně hlavní –, cíl autorovi práci podařilo naplnit jen částečně.

Formální stránka práce

Práce je po formální stránce napsána velmi pečlivě. Autor si dal záležet na celkové úpravě práce. Uvádí přehled zkratk, vč. zkratk biblických knih, který by v bc. práci předložené na Teologické fakultě ani nebyl nutný. Citace z cizojazyčných děl, které překládal sám autor, nebo jeho známí, jsou v poznámce pod čarou uvedeny i v originále.

K drobným formálním chybám patří nejednotné odkazování na Bibli – autor někdy používá standardní citování v závorce v textu, někdy v poznámce pod čarou a to velmi neobvyklou formou, (např. na s. 20 nebo 30). Obdobně není šťastné citovat z knihy věnované jednomu oboru to, co říká obor jiný, když mám k dispozici dostatek odborné literatury z tohoto druhého oboru (s. 21, pozn. 51). Také Farní věstník a otevřená encyklopedie Wikipedia nejsou nejvhodnější zdroje pro bakalářskou práci. Autorem na s. 31 v pozn. 88 odkazovaného životopisu sv. Františka pravděpodobně nebude sám sv. František ale Tomáš z Celana.

Jazyková stránka práce

Práce je napsána většinou čtivě, a to tam, kde autor dynamicky pracuje s literaturou a/nebo vlastními zkušenostmi. Některé kapitoly nebo jejich části však působí jako slovník, resp. se skládají pouze z obsáhlých citací (např. kap. 1.1; kap. 1.4 na s. 13nn), takže dají číst jen velmi obtížně.

Obsahová stránka práce

Z obsahového hlediska není zcela zřejmé, proč jsou odstavce věnované Eriksonovi a Jungovi umístěny v kap. 1.2 (s. 10nn) o stáří a ne v kapitole 1.4 o psychických aspektech stáří, resp. by jim vzhledem k charakteru myšlenek těchto autorů na pomezí psychologie a filosofie mohla být věnována i samostatná kapitola či podkapitola.

Závažné nedostatky je pak třeba konstatovat zejména v kap. 1.6 a 2. V kap. 1.6 na s. 17 v bodu E. autor interpretuje J 19,26-27 jako Ježíšovu úctu k jeho matce, i když má dle biblické exegeze tato pasáž především smysl eklesiologický. Ratzinger ji např. v Úvodu do křesťanství, ze kterého autor mj. na jiném místě předkládané práce také vzhází, interpretuje jako janovské založení církve, tedy že mezi těmi, kdo mají blízký vztah k Ukřížovanému, díky tomu vznikají nové vztahy, srovnatelné se vztahy v rodině, čímž vzniká církev. Autor bohužel svůj výklad, který oponent neváhá označit za lidový, nijak nedokládá.

Ve stejné kapitole v bodu F. autor samozřejmě tvrdí, že autorem 1. listu Timotejovi je apoštol Pavel. Ten je sice autorem většiny novozákonních listů, ale biblická exegeze již dávno prokázala že oba listy Timotejovi jsou deuter- nebo tritopavlovské, že tedy autorem není Pavel, ale někdo z jeho žáků nebo někdo další, kdo se Pavlovým jménem – jak bylo tehdy obvyklé – zaštitil.

Body A.-CH. na s. 17-18 vlastně nejsou „aspekty, které se v Bibli týkají stáří“, ale spíše z kontextu vytrženými biblickými citáty. Autor by tomu předešel, kdyby použil více relevantní literatury, než jen jeden biblický slovník. Zjistil by tak např., že v Bibli existují i pasáže, které připomínají a varují před negativy stáří (srov. Kaz 12,1).

Kap. 2.2 (s. 20nn) věnovaná laskavému přístupu a křesťanské lásce bohužel neobsahuje nic o základní teologické skutečnosti, že veškerá mezilidská láska – ať manželská nebo pomáhající – má svůj základ a původ v lásce, kterou Bůh miluje své stvoření, tedy i každého člověka, v jehož srdci tak probouzí lásku k druhým lidem. Tuto skutečnost velmi podrobně rozebral ve své první encyklice *Deus caritas est* Benedikt XVI. Autor předkládané práce sice na tuto encykliku odkazuje (s. 26), ale nevěnuje jí ani zdaleka tolik pozornosti, kterou by si tento dokument v takto zaměřené práci díky své vysoké odbornosti a historické jedinečnosti zasloužil. Pokud by totiž autor názory encykliky znal a zohlednil, nemohl by s odkazem na ni tvrdit, že *eros* je pouze „tělesná lidská láska“. Papež totiž mluví i o *érotu*, kterým Bůh miluje lidi, protože pravý význam slova *eros* je láska, která

očekává stejně intenzivní zpětnou vazbu. Redukce na čistě „tělesnou lásku“ je pak „znetvořením *erotu*“ jak připomíná Benedikt XVI, který proto apeluje na vzájemné očišťování *erotu* a *agapé* (bratrská/pomáhající láska), protože – jak také papež připomíná – pomáhající nemůže jen dávat – milovat v duchu *agapé*.

Závěry na s. 26-28 i způsob, jak jich autor dosahuje, jsou velmi problematické. Např. na s. 26 autor mj. vymezuje lásku praktikovanou v křesťanském duchu oproti čistě „profesionální lásce“, jakoby mezi nimi existoval kvalitativní rozdíl. Zde je třeba připomenout, že pokud by neváhal pro takto zaměřenou práci využít více teologické literatury, bylo by mu zřejmé, že právě biblická *magna charta* pomáhající lásky – podobenství o milosrdném Samařanovi – dává za vzor správného jednání člověka, který byl heretik a schizmatik, a jako takový poskytl jen onu autorem práce deklarovanou „profesionální lásku“.

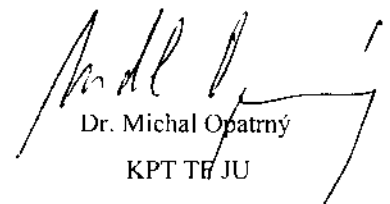
Práce mohla mít také logičtější strukturu:

- Autor měl nejprve popsat sociální práci se seniory, tedy to, čemu se věnoval v kap. 3 a částečně v kap. 1.
- Potom mohl v druhé části popsat bliženeckou lásku a tzv. „laskavý přístup“, a to za využití zejména DCE a další relevantní teologické literatury.
- Třetí část své práce pak mohl věnovat propojení první a druhé části – srovnáním by mohl ukázat a dokázat, že to co psychologie nebo sociální práce označují jako vstřícnost nebo „být vstřícný“ odpovídá laskavému přístupu, čímž by přispěl k lepšímu propojení sociální práce a teologie a jeho bakalářská práce byla pěkným příspěvkem k profilu TF JU.

Domnívám se však, že zde pouze rámcově uvedené vybrané nedostatky zejména v teologických pasážích předkládané práce nelze dávat čistě za vinu pouze autorovi práce. **U toho – jako studenta TF JU – je třeba ocenit právě snahu o propojení sociální práce a teologie v nějakém konkrétním a přehledném tématu.** Tak je ale také zřejmé, že na tento úkol nebyl připraven díky nesystematičnosti studia teologie v rámci programu SCHP.

Celkové hodnocení: Práci doporučuji k obhajobě.

V Českých Budějovicích, 26. 8. 2008

Dr. Michal Opatrný
KPT TF JU